

STRESZCZENIE

Język propagandy roku czterech cesarzy
w świetle mennictwa imperialnego

Wydarzenia lat 68–69 i ich odzwierciedlenie w mennictwie poszczególnych władców stworzyło, jak się wydaje, specyficzny, niepowtarzalny i bardzo charakterystyczny język symboli, haseł i przedstawień. Nigdy w dziejach I wieku n.e. ten język propagandy nie odnosił się tak bezpośrednio do bieżącej sytuacji polityczno-militarnej, nie stanowił tak czytelnych aluzji czy tak sugestywnych komentarzy konkretnego wydarzenia. Wyłączył on z wyjątkowej sytuacji politycznej, militarnej i – w ślad za tym – konfrontacji ideologicznej. Język ten, dodajmy, został porzucony z chwilą zwycięstwa Wespazjana w toczonej wojnie domowej. Ten ostatni cały swój wysiłek w zakresie propagandy skierował na zbudowanie podwalin pod potęgę własnej dynastii. Warto równocześnie zauważyć, że w omawianym okresie pojawiły się nowe, dotąd nieznane (przynajmniej na monetach imperialnych) hasła związane z bieżącymi wydarzeniami (*Libertas*, *Aequitas*, *Clementia*, *Honos et Virtus*).

Wśród haseł politycznych przykuwa uwagę przede wszystkim lansowany przez Galbę powrót do *Libertas* (niezależnie od tego, o jaką *Libertas* chodziło). Jego bezpośredni następca, Otho, w obliczu bliskiej konfrontacji militarnej przedstawiał się jako jedyny gwarant światowego pokoju i stabilizacji. Dla Witeliusza politycznym uzasadnieniem władzy był fakt, że przybył do Rzymu jako władca z woli legionów nadreńskich (*Imperator Germanicus*). Tej koncepcji politycznej przeciwstawił się Wespazjan. W tle działań politycznych miały miejsce zmagania militarne, które w mennictwie znalazły niewielkie odzwierciedlenie. W sferze ideologicznej zmagania są za to widoczne od pierwszych tygodni buntu przeciwko Neronowi. Charakterystyczne dla tego okresu jest umieszczanie na monetach anonimowych wizerunku ubóstwionego Augusta. Warto przy tym zauważyć, że serię „*Divus Augustus*” najprawdopodobniej wybito w hiszpańskim Tarraco z inspiracji późniejszego cesarza Galby. Dla niego ideologicznym uzasadnieniem ambicji sprawowania najwyższego urzędu w państwie była starożytna przepowiednia o cesarzu pochodzącym z Hiszpanii, co znalazło odzwierciedlenie w jego mennictwie w postaci typu rewersu HISPANIA CLVNIA SVL. Dla Witeliusza uzasadnieniem pretensji do cesarskiego tronu była wola legionów cesarskich, dla Wespazjana zaś zwycięstwo judejskie, jak również chęć kontynuowania wzorów sprawowania władzy zaprowadzonych przez Augusta, a z czasem otwarcie nowej ery, początku dobrobytu, pokoju i szczęścia.